

Lietuvos
pramonininkų
konfederacija

2020-10-26

Rimantui Sinkevičiui
LR Ekonomikos ir inovacijų ministrui

Viliui Šapokai
LR Finansų ministrui

Aurimui Pautieniui
Lietuvos verslo paramos agentūros direktoriui

Lidijai Kašubienei
VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktorei

Dėl valstybės paramos skyrimo principų

Gerbiamieji,

Valstybės ekonomikos smukimo metu, kai būtina maksimaliai palaikyti Lietuvos verslą ir tuo pačiu užtikrinti mokamus atlyginimus, krepiamės į Jus norėdami išreikšti susirūpinimą dėl valstybės paramą skirstančių institucijų požiūrio į paramos skyrimo principus. Bendraujant su verslu mus pasiekia informacija apie įvairius atvejus, kuriuos verslas traktuoja kaip įstatymų ignoravimo, biurokratizmo bei paramą skirstančioms institucijoms priskirtos kompetencijos ribų peržengimą. Yra pastebima tendencija, jog paramą skirstančios institucijos vietoj to, kad vertintų projektų tinkamumą finansavimui, ima specialiai ieškoti preteksto neskirti paramos, kartais savo interpretavimu netgi bandydamos pakeisti įstatymą bei peržiūrdamos ankstesnius sprendimus, priimtus tų pačių asmenų atžvilgiu.

Konkrečiau, mums buvo pateikti tokie pavyzdžiai, kai paraiška buvo atmesta vien todėl, kad su paraiška pateiktuose statybos dokumentuose nebuvo nurodyta, jog patalpos, kurių įrengimui buvo prašoma paramos, bus naudojamos kultūrinei paskirčiai (ignoruoiant tiek tai, kad statybos reglamentai to nereikalauja, o patalpų naudojimą tai paskirčiai apspręstų pareiškėjo įsipareigojimai, tiek ir tai, kad atitinkama paskirtis tik dėl kitų valstybės ar savivaldybės institucijų biurokratinio vilkinimo į statybos dokumentus buvo „įrašyta“ praėjus keletui dienų po paraiškos pateikimo). Mes taip pat buvome informuoti apie situaciją, kai „sunkumus patiriančios įmonės statusas“ buvo taikomas pareiškėjui, kuris dar net nebuvo pradėjęs savo veiklos (ir nepaisant to, kad sąskaitoje turėjo pakankamą grynujų pinigų sumą), arba apie situaciją, kai prie asmenų, sudarančių vieną „ūkio subjektą“ su pareiškėju buvo priskirti visi jo buvę akcininkai, įskaitant teisinių paslaugų įmonę, kuri įsteigė patį pareiškėją. Verslo požiūriu tokie atvejai yra per daug akivaizdūs, kad būtų galima juos traktuoti vien kaip nesusipratimą ar klaidą, t.y. verslo vertinimu jie gerai iliustruoja tai, kad paraiškas nagrinėjančios institucijos atskirais atvejais stengiasi surasti kuo daugiau „argumentų“ paramai neskirti.

Net jeigu tokius pavyzdžius laikytume tiesiog vienkartiniais atvejais ar nesusipratimais, nerimą kelia bendresnio pobūdžio tendencijos. Verslas pastebi, jog tais atvejais kai tarp pareiškėjo akcininkų yra kiti verslai ar verslininkai, tokius pareiškėjus siekiama eliminuoti arba itin plačiai aiškinant sąsajumo per fizinius asmenis kriterijų, t.y. pareiškėją susiejant su jo akcininkų verslais, ir/arba ignoruojant LR Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo (toliau – SVVPĮ) 3 str. 16 d. 2 p. nuostatą, jog per fizinius asmenis susijusios įmonės yra susiejamos su pareiškėju tik tais atvejais, kai tokios įmonės veikia toje pačioje rinkoje ar susijusiose rinkose.

Neginčydamai tos aplinkybės, jog sąsajumo ir asmenų ryšių vertinimas yra labai individualus, o verslas gali būti subjektyvus vertindamas institucijų sprendimus, vis dėlto esame linkę įžvelgti

problema. Sąsajumo kriterijai yra labai aiškiai apibrėžti tiek SVVPĮ, tiek ES teisės aktuose, tiek ir ES teismų praktikoje. Dėl šios priežasties, pavyzdžiui, situacija, kai atitinkamam pareiškėjui vieną ar kelis kartus paramą skyrusi institucija staiga pakeičia požiūrį į pareiškėjo statuso vertinimą dėl sąsajumo su kitais akcininkų verslais, kurie anksčiau nebuvo laikomi susijusiais, labai aiškiai indikuoja institucijos nenuoseklumą.

SVVPĮ 3 str. 16 d. 2 p. nuostata, sąsajumą per fizinius asmenis laikanti reikšminga aplinkybę tik tada, kai su tokiais fiziniais asmenimis susiję verslai veikia toje pačioje ar susijusioje rinkoje, yra aiški ir nedviprasmiška, t.y. įstatymas nesudaro prielaidos jos interpretavimui. Nepaisant to, verslas susiduria su atvejais, kai parama skirstanti institucija šią nuostatą vertinimo procese tiesiog „pamiršta“.

Tai, kad tai nėra vienkartiniai, atsitiktiniai atvejai, su kuriais susiduria Lietuvos verslas, iliustruoja ir tai, kad dėl tokių institucijų vertinimo problemų jau buvo teisminių ginčų, kurie institucijai pasibaigė nepalankiai. Konkrečiau, turime omenyje Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020-04-08 sprendimą a. b. eI3-1234-789/2020¹. Kadangi teismo sprendimas yra viešas, jį galima pasitelkti kaip pavyzdį, atspindinti visą susiklosčiusios situacijos problematiką. Be to, kadangi nei viena iš bylos šalių nėra mūsų organizacijų narė, šį teismo sprendimą mes traktuojame kaip įrodymą, patvirtinantį, jog tai, ką sužinome pokalbių ir diskusijų su verslo atstovais metu, nėra vien subjektyvi, institucijų sprendimais nepatenkintų asmenų nuomonė.

Minėtoje byloje kaip tik susiklostė situacija, kai tam pačiam pareiškėjui skyrusi paramą institucija vėliau pakeitė savo vertinimą būtent dėl pareiškėjo tariamo sąsajumo per fizinius asmenis su kitais verslais. Nors, kaip minėta, sąsajumo per fizinius asmenis kriterijus reikalauja įrodyti, kad taip susiję verslai veikia toje pačioje arba susijusiose rinkose, institucija tos aplinkybės iš esmės nevertino. Kaip nurodoma teismo sprendime, institucija išvadą dėl sąsajumo padarė tik abstrakčiai „*įvertinusi pareiškėjos Projekto verslo plane išdėstytus argumentus apie tai, kas pareiškėją paskatino atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą, siekiant sukurti PE plėvelės atliekų plovimo ultragarsu reaktorių; kam nauja įranga bus naudojama; kokioms įmonėms Lietuvoje naujai sukurta technologija bus pritaikyta ir pan. Būtent iš pareiškėjos pateikto verslo plano buvo nustatyta, kad AB „Plasta“ yra suinteresuota pareiškėjos kuriama ir planuojama pagaminti įranga*“.

Taigi, šis pavyzdys iliustratyviai parodo, įmonės gali tapti „susijusiomis“ vien dėl verslo plano ar verslo modelio, nors tiek SVVPĮ, tiek ES teisės aktai ir ES teismų praktika sąsajumą sieja su labai konkrečiais verslo kontrolės kriterijais, o, kiek tai susiję su sąsajumu per fizinius asmenis – ir veikla toje pačioje ar susijusioje rinkoje.

Mūsų žiniomis institucija šio sprendimo neskundė ir jis įsiteisėjo. Tačiau, nepaisant tokio pakankamai aiškaus teismo precedento, verslas ir toliau susiduria su panašia institucine praktika.

Būtent dėl šių priežasčių mes ir krepiamės į šio rašto adresatus traktuodami aukščiau nurodytus atvejus ne kaip atskirus nesusipratimus, bet kaip tam tikros tendencijos apraiškas.

Verslas tai supranta kaip signalą, jog pareiškėjai, turintys finansiškai pajėgius akcininkus neturėtų kreiptis valstybės paramos, net jeigu jie atitinka teisės aktuose numatytus kriterijus paramai gauti, nes bus ieškoma priežasčių prašomos paramos neskirti. Paliekant nuošalyje klausimą dėl valstybės paramos skyrimo politikos, pastebėtina, jog valstybės paramos skyrimo principai yra įtvirtinami įstatymuose, o valstybės paramos skirstymo politiką formuoja valstybės valdžios institucijos – Seimas, Vyriausybė, ministerijos. Paramą skirstančios institucijos nėra nei įstatymų leidėjai, nei valstybės politikos formuotojai. Jos yra vykdančiosios, politiką įgyvendinančios institucijos. Todėl atskirų institucijose dirbančių ekspertų nuomonė apie tai, kokie asmenys yra „verti“ valstybės paramos, savaime negali pakeisti įstatymo.

Atsižvelgiant į tai, mes nuoširdžiai tikimės, kad atkreipsite dėmesį į poreikį užtikrinti, jog nebūtų skirtumo tarp to, kas yra įtvirtinta įstatymo lygio teisės aktuose bei institucinės praktikos, jog institucijos praktika būtų formuojama vadovaujantis „leisti“, o ne „drausti“, padėti o ne neduoti

¹ <https://eteismai.lt/byla/115684411074060/eI3-1234-789/2020>

principais. Suprasdami iššūkius, su kuriais susiduriama skirstant ribotus resursus, manytume, jog skaidrumas, lygybės prieš įstatymą užtikrinimas bei įstatymų laikymasis turi būti pagrindiniai standartai šiame procese.

Pagarbiai

Asociacijos INVESTORS' FORUM vardu:

Rūta Skyrienė
Vykdomoji direktorė

Lietuvos pramonininkų konfederacijos vardu:

Ričardas Sartatavičius
Generalinis direktorius